

63. Het witte olifantensyndicaat

10 april 2009

Deze Goede Vrijdag is het 40 jaar geleden dat scheepvaartassurateur H.J. Roelofs te Rotterdam-Hillegersberg overleed. Hij was 93 toen zijn hart het begaf. Als loopjongen was hij begonnen; s avonds werkte hij voor zijn Mulo-examen en leerde engels; in het weekend behaalde hij prijzen voor de turnvereniging (waarvoor hij soms zelf de oorkondes calligrafeerde en als secretaris ondertekende), en in de vakantie ging hij als evenwichtskunstenaar in het Duitse grensgebied de straat op. "*Jacobs and Rollofs* vermaken u op hun eenwielige fiets."

Toen hij eenmaal een eigen kantoor had, voorzag hij dat van een klein buitenbeentje: het witte olifantensyndicaat. Zo werd het in de wandelgangen genoemd. Soms kwam het namelijk voor dat een makelaar een verzekering moest zien onder te brengen waar geen enkele Hudig, Mees of Bicker Caarten veel voor voelde. Zoals het transport van een ongetwijfeld slechts legendarische witte olifant. Met een breed gebaar nam hij zo'n transport dan voor eigen risico. "Niet aarzelen, dat is zonde van die ander z'n tijd." Van de witte olifanten-winst bleek hij later een fondsje te hebben gevormd waarmee hij bij voorbeeld een artistieke onderneming of een para-medisch bedrijf uit de problemen hielp. Vaak raadde hij trouwens een verzekering af: "Zodra je een risico zelf kunt of wilt lopen moet je je nooit verzekeren, dat loont niet."

Een risico wordt natuurlijk groter als je alleen maar witte olifanten hebt en ze dan ook nog allemaal met hetzelfde schip vervoert. Zo'n opeenstapeling van risico's droeg zoals bekend in hoge mate bij aan de kredietcrisis. Bovendien bleek er, behalve de gangbare uitsluiting voor molest en kernramp, via abstracties in de vorm van allerlei schuldpapier nog een geheel ongedekt risico in de financiële wereld te zijn binnengeslopen, het risico dat de economie eens niet zou kunnen groeien. De economie was volgens bankiers immers de enige ballon ter wereld die nooit kon knappen. (Aldus Janus van Pompeloore, 1977.) De opeenstapeling, het uit het zicht raken van het feitelijke risico (of noem het gebrek aan toezicht) en het groei-axioma moesten wel problemen geven. Daarmee was een *Zwarte Zwaan* geboren. De econoom Nassim Taleb gaf deze naam aan een verwaarloosbaar (en verwaarloosd) risico dat een catastrofe betekent indien het desondanks optreedt. En het trad in 2008 dus op.

Interessanter is het natuurlijk om op zoek te gaan naar tegenhangers van de *Zwarte Zwaan*, naar witte olifanten dus. Dit loont vooral nu verzekeringsmaatschappijen een nieuwe machtsfactor in de samenleving zijn geworden. Met name in de zorg. Niet alleen artspraktijken, ook ziekenhuizen worden opgekocht. Gevolg is dat er een verplichte nering ontstaat: de verzekerde is op het "eigen" ziekenhuis aangewezen. Als deze tendens doorzet, bepaalt het geld waar u recht op heeft en welke arts u mag behandelen, of niet mag behandelen omdat de lobby hem in de ban heeft gedaan. Nog enige schaalvergroting en er ontwikkelt zich een totalitaire staat binnen de staat en buiten de officiële staat om. Hopelijk treedt dan ook - tijdig - het boetieffect op, het effect bekend van modezaakjes en bio-winkels: maatschappijen die de keus laten tussen premies voor roken of niet roken, drinken of geheelonthouder, blowen of niet, transplantatie of weigering daarvan, kunstmatige levensverlenging of niet, of chemokuur, iskador, of Jomanda. Maar vooral is het een maatschappij die een gezondheidsverzekering biedt waarbij je 10 % van de medische kosten zelf betaalt, boven een bepaald bedrag 5 %, en in een derde schijf niets. Zo kan de vrije markt zijn bureaucratie-remmende en kostenmatigende werking doen gelden. Een dergelijke constructie heeft m.i. de toekomst. Als zo'n *Witte Olifant* zich meldt, meld ik me onmiddellijk aan als klant.

Mijn interesse in verzekeringen zal ik toelichten. Harry Roelofs was mijn grootvader van moederszijde, en meer dan dat, een echte pater familias. Geen vakantie zonder een logeerpartij op de Mathenesserlaan 356 (en met de blauwe Lloyds van kantoor in de hand schepen gaan kijken), geen verjaardag zonder een grote ijstaart, en geen succesvol zakenjaar zonder dat de kleinkinderen daarin deelden.

Op de boekenkast stond een klein beeldje van een witte olifant; na zijn dood bleek dat niemand wist van wie hij dat ooit had gekregen.

Uw columnist, V.L.